

ПРИРОДА ІСНУВАННЯ ГЕРОЯ
ЯК ФОРМОТВОРЧИЙ ЕЛЕМЕНТ
ФІЛЬМУ «КАРА БОЖА» ОЛЕГА ФІАЛКА

Екранне зображення ще з моменту свого народження прагне структурувати реальність, яка нас оточує. Структурування є результатом сукупної діяльності творців будь-яких аудіовізуальних сполучень, зокрема й художніх, які зберігають власну специфіку. Структурна організація — одна з найважливіших характеристик екранного «тексту».

Витоки екранної виразності зароджуються, власне, у самій реальності та в трансформаціях, які її переносять на екран. А далі форма звукозображальних сполучень (розкриваючи сенси подій та ідею автора) під час структурування стає активним фактором раціонального та емоційного впливу на глядача.

Пазоліні, наприклад, визначав «дію» основним елементом кіномови, а кінореальність мало чим відрізняв від життєвого потоку і тому вважав, що існування актора в кадрі має бути органічним і переконливим.

З іншого боку відомо, що на жанрову природу твору значною мірою впливає природа існування актора в кадрі, яка водночас виступає структурною складовою фільму.

Достатньо органічно, майже документально проживають герої Олега Фіалка у фільмі «Кара Божа». Перша сцена фільму задає особливу атмосферу реалістичності на екрані. Зйомка відбувається в чоловічій вбиральні на столичному вокзалі. Камера в оператора на плечі, випадкові перехожі. Кожен зайнятий своєю справою, щільний рух людей, які поспішають. Авторське спостереження виявляється успіш-

ним. Для головного актора історії нелегко продовжити ноти заданої композиції, але для Віктора Проскуріна, який грає тут невдачу-крадія, робота перетворюється на авантюру. Не так часто тогочасні режисери експериментували з реалістичною пластикою життя на екрані.

Задля розкриття жанрової або стилістичної природи автора треба розгледіти саме той емоційний імпульс, що підштовхнув його на створення твору. Ернст Кассіпер: «Людина розуміє лише настільки, наскільки вона творить, і ця умова виконується повною мірою лише у світі духу, а не природи».

Станіславський визначав, що саме в жанрі п'єси приховується «природа почуттів» твору. Розкривши жанр, ми отримуємо точний спосіб існування актора на сцені. Поза жанром вистави не існує.

Г. Товстоногов був переконаний, що втілити жанр неможливо, не відшукавши «природу почуттів» твору, тобто особливості авторського погляду на світ і нашого погляду на автора.

Сучасна культура тотальної гри й видовищності вимагає від людини не бути, здаватись. А мистецтво допомагає їй віднайти основні моделі такої життєтворчості.

Митець створює свій світ, який певним чином впливає і на самого митця, а відтак і на всю дійсність, на людину-споживача мистецьких форм. Таким чином, мистецькі форми виникають із внутрішнього стану митця, матеріалізують цей стан. Вроджені людські риси й стан зовнішнього світу проникають одне в одного. Мистецтво виступає своєрідним конструктором буття сучасної людини.